

ŽĚCĚ BEZ TRZECH „K”

Chcemě jachac, nicht nie zwòni – mòzna bě strawestowac słowa méstra Adama z *Krim-szich sonetów*. A pùdze to? Nicht nie zwòni. Nie mejlěje. Nie esemesěje. Na festbùkù nie pisze. Znaczi to, że człowiek nie žěje? Niekònieczno, chòcò drągò sobie wědbrazěc dzysdniowě žěcě bez trzech „k”: kalĀdòrza, kòmòrczi a kòmputra.

KalĀdòrz. Nawetka taczi mòlinczi, dlò białeczk – kùsy, òchli, mani, chłòscy, cobě w nim co zapisac. PilnĀ wizytĀ kòl dochtora, mùszebnĀ dlò retaniò žěcò – ju za trzě miesĀce. Wěwiadówka kòl dzecka w szkòle. Praniě do òdebraniò. Ūrodzěně wùje, cot-czi, chrzestniòka, sĀsada. Czedě kòminiòrz mò przyńc kòmin czěszczěc. Czej smiecòrze przějadĀ swĀ landarĀ. A jaùchĀ czej wěwiozĀ. Že mùszi na wěbòrě jic. StojĀ tam swiĀta kòscelně a kòzě na czerwiono malo-wóně. SĀ robòcě dne, te na czòrno, i na legalu. Je wiedzec, chto mò prawie mionowi dzěń. CzasĀ białczi piszĀ těz swòje „kròlewsczě” dne. KalĀdòrze sĀ ròznistě: mòtě do taszczi, z wězeblokłima bezsromòtnicama do aùtołowěgò warsztatu a profesorsczi szuflòdě, lěstczi do miěszka a wiòldzě gromě dlò ùrządowěch, dze kòzdi dzěń mò swòjĀ wiòlgĀ stronĀ z gòdzěnoma przějĀcò. SĀ w kalĀdòrzach cekawě wiadĀ: wiele je kilòmetrów z Czczewa do Singapuru, jakĀ walutĀ nòt płacěc w Pòlczěnie, kùli je wòrt „Bóg zapłac” pòdług eùro, przepisě na kùchě i jak wětrěc mùchě, jaczě sĀ miarě skamzòtnoscě w Bětowie, a jaczě we Gduńskù, co je stolěcĀ Kaszěb (jaž trzě stroně běděnków) a jak ùwarzěc zupĀ z dròta i zesadzěc z biedronczi szòpĀ. Bělny kalĀdòrz mò blewiĀzkĀ, jakĀ mòze midzě starně załòzěc. Z kalĀdòrzĀ w rĀce człowiek wězdrzĀ mĀdrzi, bò nibě, że měsli do przòdkù, planěje. Je těz baro mòzłěwě, że rozmieje taczi kalĀdòrzo-miěwca pisac a czětac. Òd biědě mòze so kalĀdòrzĀ wiater robic, czej je prawie hěc.

Kòmòrczi abò mòbilczi majĀ dzysdnia w se cěda. To nie je leno telefòn do zwònieniò. Mòze tam zwònic, piszĀcě – esemesě. Mòze wzerac, zwòniĀcě – ememes. Mòze nagrěwac filmě, zwĀczi. Òdjimczi robic. Grac. W internece szněkrowac. Tam je taszlĀpa.

Szłò to bě bez těch trzech „k” žěc? Leno cobě zěgar běł. Ò niedzielě człowiek bě sĀ doměslòł. Ò swiĀtach těz, bò w kròmach jinaczi bě òkna wězdrzĀłě.

Mapa, jak wěprińc ze sztopě w miesce a z rowù na wsě. SĀ melodie do stěchaniò. Kòmòrczi sĀ mòtě jak stěchùlka i wikszě, co sĀ leno w paji miescĀ. SĀ z klapkĀ, z ekranĀ do gěldzeniò pòlcĀ a prosto z knĀpkama. Ròznofarwně. Dlò dzěwczĀt – ròzewě a zlotě. Dlò knòpów – mòdrě, a dlò starszich chłòpów – těsě. TrzimiĀ je w taszcze na piersy, na pasykù przě bùksach, w miěszkù na szěji... SĀ taczě, co majĀ bùdzyczi w se, co wibrějĀ, jazgòlĀ, gwizdĀjĀ, grajĀ „Kaszěbsczě Nòtě” a nawetkĀ szczekajĀ czě piejĀ jak kùròn. Nie jem gwěs, ale zdòwò mie sĀ, że niejedne těz mògĀ prac strěfle, platowac tòflòczi a łowic rěbě w błòtkù... MajĀ òne jednĀ felĀ: czĀsto głòsno zwòniĀ w lěchim

placu abò czasu. Òbczas kòzaniò na mszě, przě rozkòlibie miłòsněch jigrów, czej òpòcuszkù hcemě wròcěc ò pierszi reno, na ùczbie, na kòncerce, nawetka na pògrzebie... Colemałò takò trĀba nie potrafi tegò tedě wěłĀczěc. Dobrze jesz, czej z tim wińdze. Gòrzi jak taczi wszòn czě wszònka òdbiěrò i głòsno mówi: ni mògĀ terò

gadac, bò jem w mùzeùm we Wejrowie na Zetkaniach z mùzykĀ Kaszěb... Ně i mùszi w taczim statkù bateriĀ ladowac...

Trzecě „k” – to **kòmputer**. Mòze òn běc zatacony těz w drědzim „k” – kòmòrcě. W drědzim a trzecym „k” – na gwěs nalězeta těz pierszě „k” – kalĀdòrz. W kòmputrze je ju czěsto wszětkò. I těz bez sztròmù ani mùk. Ale nògòrszi z kòmputrowěch flaków to je internet. Ò nim samim mògł bě niejeden felietòn naskriblěc. Ale niě dzysò. Kòmputrě sĀ stacjonarně (do stolika przěrzeszoně), w tabletach, laptopach, palmtopach, notbùkach, ebùkach a jiněch – topach i – bùkach. Do robòtě i zabawě. Òkròm telewizje – nòwiksi dzysdniowi kradělcowicze czasu.

Szłò to bě bez těch trzech „k” žěc? Leno cobě zěgar běł. Ò niedzielě człowiek bě sĀ doměslòł. Ò swiĀtach těz, bò w kròmach jinaczi bě òkna wězdrzĀłě. To, co bě miałò sĀ stac – bě sĀ prosto stòwałò. Pò nocě przěchòdòł bě dzěń. Pò zymkù lato. Žòdněch telefònów. Žòdněch mejlów. Žòdněch kòrtków z kalĀdòrza. Bezpiek swiĀti. Z cywilizacjĀ za dòkĀ zabòczeniò...

TÓMK FÓPKA